MILJØRAPPORT VIKEN SKOG SA 2024

Viken Skog jobber kontinuerlig med å forbedre seg både når det gjelder kvalitet på utført arbeid i verdikjeden og miljøhensyn. Viken Skog er sertifisert i henhold til ISO 9001, ISO 14001 og Norsk PEFC Skogstandard. I tillegg har Viken Skog en gruppesertifiseringsavtale for FSC FM.

Interne og eksterne revisjoner og rapportering av hendelser

For å avdekke rutinesvikt og forbedringspotensialer gjennomfører Viken Skog hvert år interne revisjoner og internkontroller der vi gjennomgår organisasjonens løpende drift i tråd med Norsk PEFC Skogstandard. Det utførers også internrevisjon på kontorene for å få direkte tilbakemeldinger om hvilke utfordringer de ansatte møter i det daglige, og hva som kan gjøres for å forbedre miljø- og kvalitetsarbeidet. Oversikt over resultat for interne revisjoner for Viken Skog finner du i kapittel 1.

Vi blir også revidert av eksterne revisorer, som ser gjennom styringssystem, rutiner, intervjuer ansatte, og plukker ut stikkprøver av hogstoppdrag som besøkes i felt. I tillegg blir mange av de registrerte og innklagde avvikene og behandling av disse gått gjennom med ferske øyne. Det er intertek som reviderer Viken Skog, og oversikt over resultatene finner du i kapittel 2.

Til slutt kontrolleres vår drift gjennom innrapportering der vi selv oppdager feil, og gjennom eksterne henvendelser og klager. Dette er avvik som kommer utenom og i tillegg til avvik fra intern og ekstern revisjon. Disse finnes det oversikt over i kapitel 3.

1. INTERNE REVISJONER og Intern Kontroll

1.1. Intern revisjon Norsk PEFC Skogstandard

For å avdekke rutinesvikt og forbedringspotensialer utfører Viken Skog hvert år interne revisjoner og internkontroll på organisasjonens løpende drift, i tråd med norsk PEFC Skogstandard. Det utførers også internrevisjon (intervjuer) på kontorene for å få direkte tilbakemeldinger om hvilke utfordringer de ansatte møter til daglig, og hva som kan gjøres for å forbedre miljø-, og kvalitetsarbeidet.

I 2024 hadde vi 85 reviderte oppdrag i felt, både Viken Skog administrerte drifter, og tømmerkjøp der skogeier selv har hatt driftsansvaret. Utplukket er utført etter kriteriene i PEFC Gruppestandard. Fokusområder for internrevisjonene er vanligvis basert på trender fra tidligere revisjoner når det gjelder avvik. I tillegg plukker vi ut områder som kan ha utfordringer, og gjør et risikobasert utplukk der målet er å fange opp oppdrag med større mulighet for feil, i tillegg til et antall randomiserte oppdrag. Vårt skjema for internrevisjon går gjennom alle kravpunkt for standarden.

Resultatet fra feltrevisjonene var at av alle oppdragene ble det til sammen funnet 54 avvik. Til sammen fordeler avvikene seg som vist i tabell 1.1. De konkrete avvikene blir også registrert inn i styringssystemet vårt og følges opp av internrevisor (for skogeieradministrerte) og ellers av ansvarlig avdeling (for Viken Skog administrerte). Avvik i tabellen under skiller ikke på størrelsesorden på feilen eller om det faktisk har oppstått en skade, men alle alvorlige avvik er rapportert for seg selv med en beskrivelse i kapittel tre. Alvorlige avvik oppdaget på internrevisjon registreres og behandles med en gang.

Tabell 1.1 - Tabellen viser oversikt og fordeling av avvik etter interne revisjoner av PEFC skogstandard for 2024, sammenlignet med foregående år.

Hovedområde	2024	2023
Forvalteransvar/Planlegging	4	1
Arbeidskraft og sikkerhet	2	3
Skogsveger	-	-
Samiske rettigheter	-	-
Bevaring av skogarealet/Langsiktig virkesproduksjon	4	3
Genbevaring	-	1
Friluftsliv	1	1
Miljøinformasjon	-	-
Hogst	4	3
Avfall og forurensing	-	1
Livløpstrær og døde trær	9	14
Terrengskade	4	5
Nøkkelbiotoper og Biologisk Viktige områder	6	10
Rovfugl, tiurleiker, hekkende fugler	5	-
Vannbeskyttelse, kantsone, myr- og sumpskog	10	3
Kulturminner	3	2
Sum PEFC	**52**	**47**
Brudd på rutine	2	18
Sporbarhet, ISO 9001	-	5

Sum total	54	70

Konkrete større avvik fra PEFC Skogstandard følges opp fortløpende og blir registrert i Viken Skog sitt interne styringssystem. Tømmerkjøp skal ikke gjennomføres med skogeiere med åpne avvik. Under internrevisjonene vektlegges det å vise føre-var hensyn og god kontroll på rutiner. For de fleste av avvikene er årsaken rutinesvikt, og for eksempel manglende dokumentasjon av en ellers god vurdering. Det er viktig å forenkle og skjerpe inn særlig dokumentasjonsprosessen for god arbeidsflyt i hverdagen, og for å forebygge alvorligere hendelser og skape mer profesjonalitet.

Det har vært særlig fokus på bruk av vannkart i forbindelse med vurdering av myr- og sumpskog. Her ser man at vurderinger ikke er god dokumentert, og at vannkartet ikke har blitt brukt godt nok for å gi pekepinn på hvor det kan være mindre områder med myr- og sumpskog, som da skal ha en lukket hogstform. Dette skal være et av fokusområdene for kalibreringssamlinger med Skogbruksledere og entreprenører i 2025. Det samme gjelder kravpunkt om livsløpstrær og døde trær, der vi ser at det er behov for skjerping og kalibrering av kravpunktets betydning. Så godt som alle døde trær av furu og løv (død >1 år) skal være igjen i skogen.

Flere oppdrag har flere enn ett avvik, og det er gjerne her det er størst alvorlighetsgrad på avvikene. Det er tydelig at et risiko-basert utvalg avdekker hvilke oppdrag som kan ha behov for ekstra oppfølging. De fleste avvikene er mindre avvik, men flere mindre avvik på samme oppdrag krever mer tiltak. Figur 1.1 under viser andel oppdrag med flere enn 1 avvik.

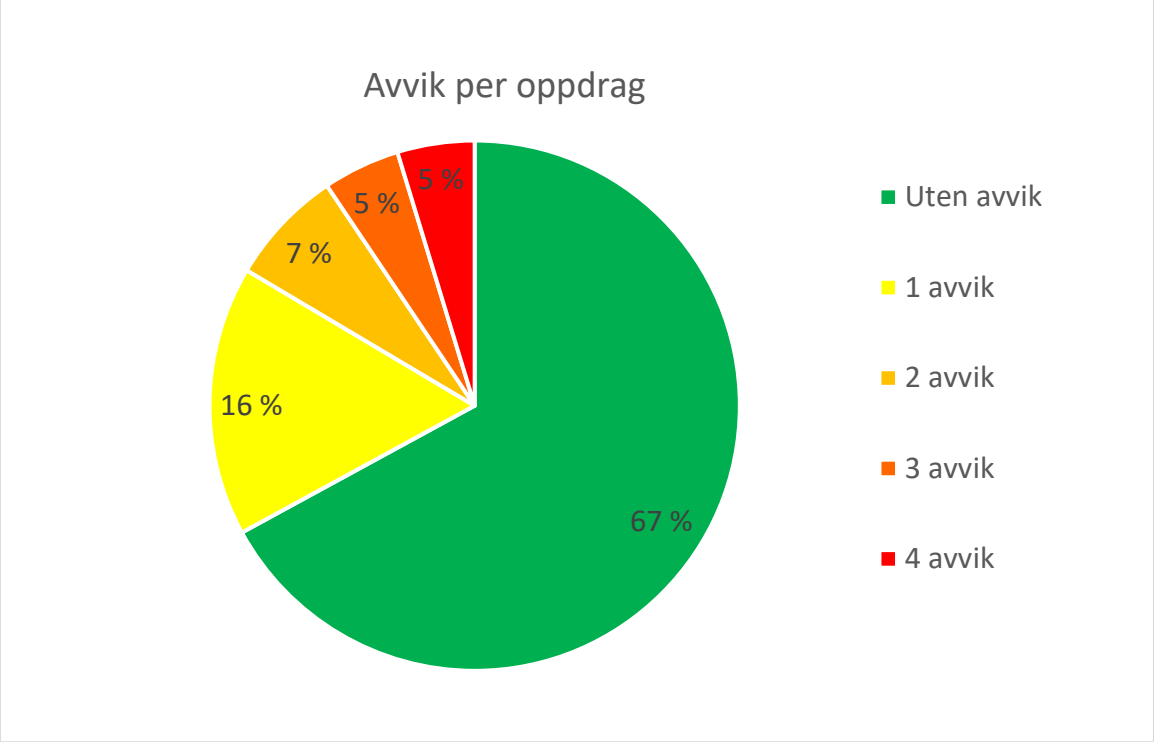

Figur 1.1 - Viser andel oppdrag som har ingen, 1, eller flere enn 1 avvik, av totalt 85 reviderte oppdrag.

1.2. Intern Kontroll

I 2024 har det blitt brukt mye tid på å følge opp kravet om at 10% av alle driftene får en internkontroll etter hogst. I internkontrollen utfører skogbruksledere selv kontroll av hvordan den planlagte hogsten har blitt utført av entreprenøren i praksis. Hogstflater kontrolleres i felt og med drone, og avvik blir meldt inn til produksjonsavdelingen for lukking. Det oppdages feil med tanke på sporskader som ikke er meldt inn, dårlig utført oppdrag, eller manglende dokumentasjon på livsløpstrær. Over halvparten av avvikene er allerede lukket. Det nye systemet gjør det enkelt å gå inn på hvert enkelt oppdrag for å se hva feilen gjelder.

Tabell 1.2 - Oversikt over andel oppdrag med gjennomført internkontroll. Kravet i PEFC er minimum 10% av gjennomførte hogst- og markberedningsoppdrag og 5 % av gjennomførte skogkulturoppdrag.

	Andel av alle gjennomførte oppdrag med internkontroll	**Andel av alle oppdrag med avvik fra instruks**	**Andel av avvik lukket/utbedret**
Skogkultur	13,3%	3,6%	61,1%
Hogstoppdrag	13,4%	1,7%	41.2%

2. EKSTERNE REVISJONER

2.1. PEFC og ISO 9001/14001

Intertek reviderer Viken Skog etter standardene ISO 9001, ISO 14001, Norsk PEFC Skogstandard, PEFC COC og FSC COC/CW. Denne gangen var revisjonen i september, og avvikene og observasjonene fra året før ble gjennomgått. Det ble også foretatt intervju og gransking av styringssystemet og rutiner for alle avdelinger. Konklusjonen var at styringssystemet i Viken Skog SA fungerer i overenstemmelse med standardene og ISO 9001/14001 sertifiseringene skal videreføres. Tiltak for fjorårets avvik ble ansett som gode nok til at de kunne lukkes, og status blir kontrollert videre. Det ble også foretatt en gransking av samtlige eksterne henvendelser som ble klaget inn til intertek, der epostene, dokumentert og oppdragene ble kontrollert på kontoret. Fire av sakene ble plukket ut for en feltbefaring. Sakene ble vurdert som tilfredsstillende håndtert, og korrekt vurdert av Viken i de tilfellende det ikke dreide seg om et avvik.

Intertek foretar også en sjekk av alle alvorlige avvik, og et tilfeldig utplukk blant vesentlige, og mindre avvik, og eksterne henvendelser. Det ble brukt en halv dag på dette, og eposter og dokumenter ble gjennomgått. Håndtering av avvik og henvendelser ble godkjent.

Hvert år plukkes det ut en rekke oppdrag, både tømmerkjøp og tømmerdrift, som skal granskes i felt. Dette blir gjennomført sammen med hogstplanleggerne eller skogeierne som er ansvarlig for hogsten. Samtidig granskes plantefelt, og revisorene hadde samtaler og revisjoner med entreprenører. I år var befaringene knyttet til kontorene på Kongsberg og Hønefoss, med utplukk av skogbruksledere derfra. Revisjonen var

som alltid lærerik for Viken Skogs ansatte, og det ble det gitt to mindre avvik som vi er i gang med å behandle (kort om behandling i kursiv for hvert punkt):

1. Det var oppdrag uten dokumentert tilbake-rapportering fra entreprenør etter hogst. Det er brudd på våre rutiner om at skjema om «Produksjons o miljøvurdering etter hogst» må fylles ut og leveres for hvert oppdrag. For dette avviket har vi nå implementert en stor teknisk løsning som skal sikre at rapportene leveres inn, samt konkrete konsekvenser på forsinket levering.
2. Det ble oppdaget at det ved grøfterens ble renset ut til et vassdrag med fare for avrenning. Det konkrete tilfellet ble rettet opp og tilbakeført, og i tillegg har Viken Skog pådrevet et nytt kurs på Skogskolen for gravemaskin-entreprenører som skal ta oppdrag i skogbrukssammenheng.

Det overordnete inntrykket og tilbakemeldinger var et positivt og engasjert arbeidsmiljø blant ansatte og entreprenører, en strukturert arbeidsmåte, et risikobasert styringssystem, og en god digitaliseringsstatus. Potensielle risikoer som ble framhevet er kravene til kunnskap og planlegging, særlig for å møte økte forventinger til bærekraft og miljø, som fort kan bli overveldende for våre ansatte. Tilgang på ressurser og kapasitet blant de ansatte ble derfor også fremhevet som et risikomoment for å etterleve rutiner og standardens krav. Det ble fremmet forbedringsforslag rundt risikovurdering av å jobbe i skogen alene som hogstplanlegger.

2.2. PEFC COC/CS og FSC COC/CW

I november ble det også gjennomført revisjon av sporingsstandardene, PEFC COC/CS og FSC COC/CW med Intertek. Etter gjennomgang av styringssystemene til alle avdelingene, samt stikkprøvekontroll av faktura og avregninger, ble det ikke funnet avvik i henhold til standardene.

3. ANDRE AVVIK OG EKSTERNE HENVENDESLER

3.1 Oversikt over registrert hendelser 2023

Alle uønskede hendelser, klager og eksterne henvendelser registreres i styringssystemet TQM Enterprise. I 2024 ble det registrert 57 saker i TQM fordelt i tabell 3.1. Dette er stort sett avvik som kommer i tillegg til avvik framkommet under interne og eksterne revisjoner (kap. 1 og 2). Dette ekskluderer et fåtall avvik som er oppdaget på intern revisjon, og rapportert inn med en gang. Vi har derfor noe «dobbeltregistrering» i tabell 3.1 og 1.1.

Av de 57 sakene er over halvparten (35) rapportert inn av egne ansatte og grunnet feil som oppdages underveis. Vi har fordelt avvikene på PEFC etter kategori (der kravpunkt med lignende tema er slått sammen) for å gi en oversikt som vist i tabell 3.1, og kunne sammenligne med tidligere år. De alvorlige hendelsene er i tillegg presentert i tabell 3.2 under.

Tabell 3.1 – Tabellen viser oversikt og fordeling av uønskede hendelser i henhold til Norsk PEFC Skogstandard. Hendelser som er registrert som avvik på egne rutiner eller tekniske problemer er samlet under «Brudd på rutine» som hovedområde, videre er avvik som er knyttet til sporbarhetsstandardene (PEFC-COC og FSC-CW) plassert i egen kategori.

Hovedområde	2024	2023	2022
Forvalteransvar/Planlegging	5	6	2
Arbeidskraft og sikkerhet	1	-	2
Skogsveger		-	-
Samiske rettigheter		-	-
Bevaring av skogarealet/Langsiktig virkesproduksjon	1	-	-
Genbevaring - skogstrær		-	-
Friluftsliv	1	1	-
Miljøinformasjon		-	-
Hogst	10	1	-
Avfall og forurensing	1	-	-
Livløpstrær og døde trær		-	-
Terrengskade	3	-	2
Nøkkelbiotoper og Biologisk Viktige områder	13	13	5
Rovfugl, tiurleiker, hekkende fugler	9	2	11
Vannbeskyttelse, kantsone, myr- og sumpskog	3	1	2
Kulturminner	2	1	-
Sum PEFC	49	25	27
Brudd på rutine		3	5
Sporbarhet, ISO 9001	8	11	2
Sum total	57	39	34

Viken Skog har nullvisjon for skader på miljø, og det er derfor viktig å kunne se en langsiktig utvikling, men også å konkret kunne følge opp avvik med avbøtende, korrigerende, og forebyggende tiltak. Avvikene blir rapportert for det året de ble registrert. Slik at enkelte avvik er fra tidligere år, samtidig som det kan ha skjedd feil i 2024 som vi ikke oppdager og rapportere før i en senere miljørapport. Tendensene er likevel med på å legge føringer for overordnete mål og tiltak i bedriften, på samme måte som internrevisjoner gjør.

Det har dessverre vært en økning i antall avvik sammenlignet med foregående år. Vi ser igjen at det er utfordringer knyttet til informasjonsflyt og digitale verktøy, der vi er avhengig av å få synliggjort all relevant miljøinformasjon, eiendomsgrenser, og avgrensing på oppdragsflater. Her er vi i gang med ulike tiltak: et varslingssystem dersom det kommer ny relevant informasjon i kartet mellom planlegging og utføring av hogst; samarbeid med andre aktører om felles databaser for livsløpstrær og annen miljøinformasjon; bedre synlighet av store tiurleiker (større bufferareal). I tillegg er det viktig å jobbe med holdninger og kompetanseløft på alle som planlegger og utfører skogsdrift. Mange feil kan lett unngås ved å lese rutiner, instrukser, eller standarden nøye.

Tabell 3.2 – Tabellen viser oversikt over alvorlige uønskede hendelser i henhold til kravpunkt i Norsk PEFC Skogstandard registrert/oppdaget i 2024. Tabellen gir innsyn i saken, årsak og oppfølging.

Kravpunkt	Beskrivelse og årsak	Vurdering og tiltak
22	Ekstern henvendelse, i Kongsberg. Det har blitt hugget i område med nye artsregistreringer som skulle egentlig skulle befares for kartlegging etter MiS-NiN. Det var kontakt med skogbiologisk rådgiver i forkant, men misforståelser rundt grad av hensyn.	Eiendommen var Miljøregistrert, men det ville med stor sannsynlighet blitt satt av nøkkelbiotop i området. Tiltak forebyggende: Gjennomgang av kravene rundt artsregistreringer etter ny standard med skogbruksledere. Kalibreringssamling gjennomført med alle hogstplanleggere. Tiltak korrigerende: Befaring av artsfunn resten av eiendommen, samt naboeiendommene med lignende artsfunn der skogeieren godkjente dette. Det ble satt av flere store nøkkelbiotoper. Saken er lukket.
24	Intern melding, i Fredrikstad. Entreprenør ble oppmerksom på en reirregistrering som var ny i kartet da han nærmet seg reiret ved hogst. Ble stanset med en avstand på 20 meter fra reiret. Det viser seg at registreringen (fra 2007, 2015 og 2019) ikke er på miljøsjekken tatt av skogbruksleder 15.11.2023. Det er til sammen tre reier-registreringer: to er hogd, og en er hogd for nærme inntil. Samtlige reir var ved planleggingstidspunktet lagt inn i kommunens kartdatabase, og skogbruksleder hadde fått innlogging i denne. Vikarierende skogbruksleder hadde ikke innlogging, men burde sjekket med forgjenger under hogstplanlegging. Det tredje reiret ble sendt til sensitiv artsdatabase mens hogsten var i gang, og det ble derfor oppdaget av entreprenør.	Innkjøring av tømmeret ble stoppet, og tømmer ble solgt som usertifisert. Vikens fortjeneste beregnes, og skal leveres veldedig formål for ikke å tjene på avviket. Gjennomført dialog med kommunen for å undersøke om reirregistreringene i kommunen kan sendes til sensitiv artsdatabase. Den samme forespørselen ble tatt med Fredrikstad Ornitologisk forening, som bekrefter at det nå skal være gjort. Ornitologisk forening bekrefter ønske om videre dialog. Saken er anmeldt, avventer utfall. Saken er åpen.

27	Intern melding, i Aurskog-Høland. Det er gravd driftsvei i kantsone der det var gitt dispensasjon til å hogge i kantsona. En annen kantsone på samme oppdrag er fjernet der det ikke er gitt dispensasjon til det.	Gjennomførte internrevisjon og gjennomgang av avvik med entreprenør og entreprenørselskapet i felt. Møte med Produksjonssjef og ansvarlige gjennomført, samt Statsforvalter varslet. PEFC kurs tatt på nytt. Entreprenørselskapet har vist stor vilje til forbedring, bl.a. ved å ansette egen driftsansvarlig for å følge opp hogstlaget framover. Det har blitt tatt stikkprøver på oppdrag i løpet av høsten, som viser stor forbedring. Saken er lukket.
27	Intern melding, i Råde. Hogst av kantsone til innsjø. Det var misskommunikasjon mellom entreprenør og hostplanlegger om status på søknad og hva som ble oppfattet, men hogsten i kantsonen er ikke søkt om eller planlagt hogd.	Gjennomført internrevisjon, møte med produksjonssjef, og gjennomgang av hendelsen. Entreprenør gjennomgikk PEFC kurs på nytt, og det er oppfølging av videre oppdrag. Kantsoner blir et tema videre i 2025, også for hogstplanleggere. Saken er lukket.

3.2 EKSTERNE HENVENDELSER

Viken Skog har registrert mottatt rundt 84 henvendelser i 2024. Det kan være det største antall registrerte henvendelser hittil, og en klar økning fra 43 eksterne henvendelser i 2023. Dette inkluderer ikke oppfølgingsspørsmål eller henvendelser fra skogeiere. I hovedsak kommer henvendelsene fra naturvernhold og eksterne interessenter og turgåere, og gjelder spørsmål om manglende etterlevelse av PEFC Skogstandard, eller spørsmål om innsyn i miljøinformasjon og hogstplanlegging. Noen blir registrert som avvik i systemet. Disse gjelder blant annet mangelfulle hensyn ved hogst ved rødlistede arter, naturtyper, tiurleiker eller kantsoner. Noen henvendelser gjelder oppretting av sporskader ved terrengtransport. Vi setter pris på å fange opp avvik slik at tiltak kan iverksettes. Rundt 22 av henvendelsene viste seg å være avvik etter PEFC skogstandard. Ut over dette er det tydelig at bedre kommunikasjon rundt skogbruk og hvordan gjennomføringen skjer og ser ut i praksis, hadde forebygget en del misnøye. Samtlige henvendelser har blitt besvart og behandlet.

3.3 Gjennomførte forebyggende eller korrigerende tiltak – tiurleik, sporløs kjøring og implementering ny PEFC

Hvert år er preget av oppfølging av avvikene som blir oppdaget det året. Særlig alvorlige avvik og avvik fra eksterne revisjoner påvirker hvor vi legger ekstra arbeid, men samtidig ønsker vi å jobbe målrettet på områder vi ser behøver forebyggende tiltak ut ifra interne revisjoner, våre miljøaspekter, og overordnete mål. I 2024 har det derfor også blitt jobbet med overordnete mål. I tillegg til enkelt-tiltakene for hvert enkelt avvik, har vi gjennført en del av miljømålene våre:

- Vi har doblet intern kontroll av skogkulturoppdrag, for å få til bedre planting og sikre framtidsskogen
- Vi har gjennomført 3 PEFC-kalibreringssamlinger med hogstplanleggere
- Vi har sørget for at naturtyper kartlagt etter miljødirektoratets instruks er på plass i kartverktøyene, samt oppdatert funksjonen for å ha en jevnlig oppdatering når nye publiseres
- Alle skogbruksledere og de fleste entreprenører er kurset i lukket hogst, og vi har klart å øke andelen lukket hogst av andel sluttavvirket areal til minst 5%
- All fossil sagkjedeolje-bruk er faset ut (siste frist var 01.01.2025)
- Entreprenører har gjennomført kurs i sporløs kjøring

I tillegg har vi hatt flere gjennomganger av bedriftens miljøstatus med ledelsen, slik at kravene i PEFC og miljøarbeidet er godt forankret. For selve kvalitet og miljøavdelingen har vi fått ansatt en ny biolog. Dette i hovedsak fordi to av oss jobber i større grad med system, overordnet implementering av rutiner, samt bærekraft og andre EU-krav. Samtidig er det en fordel å ha flere å diskutere fag med slik at det nå er til sammen fire skogbiologiske rådgivere med forskjellig bakgrunn og faglig tyngde.

4. KONKLUSJON OG UTFORDRINGER

Viken Skog har gjort fremskritt i sitt miljø- og kvalitetsarbeid. Interne og eksterne revisjoner har vist at styringssystemet fungerer godt, og de fleste avvikene som ble funnet, er grunnet rutinesvikt som håndteres fortløpende.

På den annen side er det fortsatt områder som krever forbedring. Vi ser at det fortsatt er behov for kompetanseøkning, og forståelse for hvordan oppfølging av krav og regler ser ut i praksis, særlig for det utøvende ledd. Det må sikres at alle har nødvendig kompetanse, og at nye rutiner rundt forskjellige typer miljøregistreringer er forstått og følges. I 2025 skal vi jobbe videre med særlig bruk av vannkart for vurderinger av sumpskog-, myrskog, krav til kantsoner, og videre digitalisering og forbedring av kartverktøyet slik at disse er mest mulig oppdatert og brukervennlig.